

BUDUĆI SJAJ PROŠLOSTI

Već deset godina teče obnova sjeveroistočnoga dijela Gornjega grada, omeđenog Opatičkom ulicom, Dvoranskim prečacem i Vrazovim šetalištem. U taj će se prostor, koji je nastajao od 13. do kraja 19. stoljeća, useliti Muzej grada Zagreba, sada stiješnjen u bivšem samostanu klarisa u Opatičkoj 20. Radovi će, predviđa se, biti dovršeni do 1994. godine, kada Zagreb slavi 900. godišnjicu.

Najstariji je u tom kompleksu Popov toranj, kaptolska obrambena kula premda se nalazila na Griču. Sagrađen je polovicom 13. stoljeća na zemljištu što ga je Kaptolu darovao kralj Bela IV. Kralj Matijaš Korvin 1479. godine zaprijetio je Kaptolu da će mu oduzeti kulu jer ju je sasvim zapustio. Tijekom stranačkih borbi od 1526. do 1529. pripao je Gradecu, a uz njega su na gradečkom bedemu bila i Nova (kasnije Opatička) vrata. Obnovljen je nakon potresa 1880., a posljednji je put preuređen 1903., kada je skinut šatorasti krov i dograđen treći kat sa zvjezdarnicom.

Zapadno je od Popova tornja dvokatnica sagrađena 1657. godine na prijedlog protonotara Kraljevine, Ivana Zakmardija, kao spremište hrane za vojnu po-

Uz 900. godišnjicu Zagreba, zasjat će sjeveroistočni dio gornjogradske jezgre – Popov toranj, bivši samostan klarisa, Draškovićeve palača i Zakmardijeva zgrada

sadu. Potkraj 17. stoljeća preuzele su je klarise, s Popovim tornjem, i u njoj od 1773. vode pučku školu. Osnovna je škola tu bila sve do prije koje godine.

Samostan klarisa građen je od 1647. do 1650., ne bi li se, u jeku borbe protiv protestantizma, u njemu povela briga o odgoju ženske mladeži. U trapezastom je dvorištu sagrađen parlatorij, u kojem su klarise kroz prozore s rešetkama komunicirale s posjetiteljima. Zgrade samostana su jednostavne, bez arhitektonskih plastičnih uresa. Prema ulici nije bilo prozora, jer je red klarisa bio vrlo strog, ali zgrada je uljepšana slikama. Slikarije su oštećene kad su se ugrađivali prozori i portal, no restauratori će ih obnoviti. Posebno će atraktivne biti obnovljene slikarije iz polovice 18. stoljeća, tragovi kojih su nedavno otkriveni na dvorišnim pročeljima sjevernoga i istočnoga samostanskoga krila.

Kad je red klarisa raspušten, 1782. po nalogu cara Josipa II., u zgradi su neko vrijeme stanovali gradski mjernici s obiteljima. Zatim je tu bilo kazalište, pa

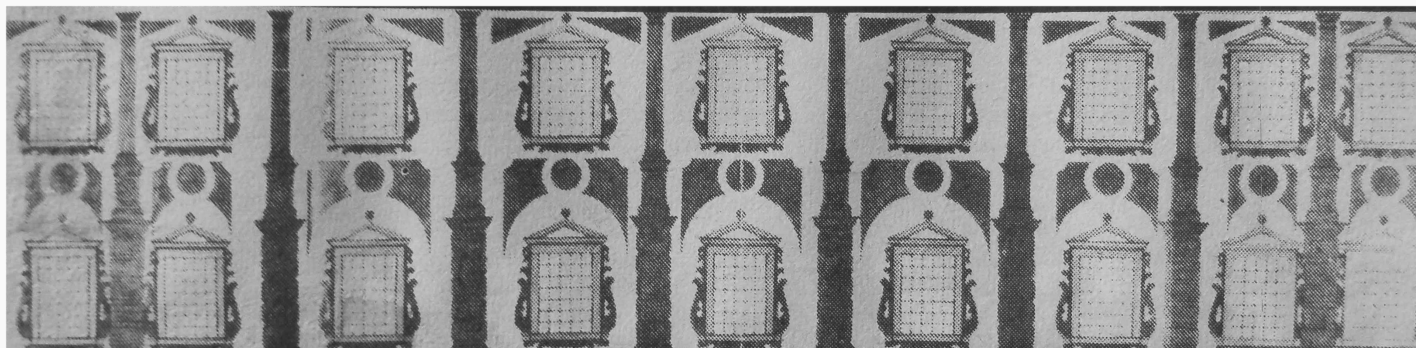
kasarna za infanterijsku regimentu. Godine 1831. uselila se pošta, a 20 godina kasnije Financijsko ravnateljstvo, koje tu ostaje do 1945. Svaki je novi korisnik ponešto mijenjao u zgradi, pa sada valja uložiti mnogo truda ne bi li se zgrada obnovila u izvornom obliku.

Neće se, nažalost, moći obnoviti samostanska Crkva sv. Trojstva, građena od 1658. do 1669., uz južni zid samostana. Naime, biskup Maksimilijan Vrhovec na zamolbu Kraljevske komore 1788. godine eksakrirao ju je – bila je, kaže se, slabo korištena, jer su u njoj samo pučkoškolci jednom dnevno slušali misu – a na njenu je mjestu 1838. grof Karlo Drašković sagrađio palaču.

Do sada je potpuno obnovljena Zakmardijeva zgrada u koju je uselila uprava Muzeja, a djelomično su obavljene konzervatorsko-restauratorski zahvati na Popovu tornju. Sada se uređuje unutrašnjost Popova tornja, dio istočnog samostanskoga krila te bivši parlatorij. U njemu je geodetska zbirka Arhiva grada Zagreba, koju bi trebalo preseliti u prikladniji prostor.

U posljednjoj, trećoj fazi radova, restauratori moraju istražiti klostar samostana. Konzervatori predlažu da se vanjsko istočno samostansko krilo u prizemlju ostavi neožbukano. Tako bi se u izvornom obliku prikazala kamena struktura srednjovjekovnog bedema s romaničkim vratima te spoj gradečkih i kaptolskih zidina.

Predviđa se da će ostali radovi stajati stotinjak milijuna dinara, no, neće tada u punom sjaju zasjati samo taj dio starogradske jezgre nego će se napokon moći predtaviti i bogata kulturno-povijesna baština hrvatske metropole.

Obnovljeno unutrašnje pročelje samostana

S. de Prato